

AZ ERDŐVIDÉKI NÉPSZOKÁSOKRÓL

Néprajzi gyűjtés

A csapat neve: Erdővidéki kutatócskák/Tagjai	Osztály	Lakcím	Telefonszám	Email
1. Nagy Alpár	VIII.	Barót, Keserű Mózes utca, 63 szám	0749083622	nagyalpar755@gmail.com
2. Márkó Barbara	VIII.	Olasztelek, Főút, 46b	0751235410	marko.barbi17@gmail.com
3. Sánta Eszter	VIII.	Barót, Calea Trandafirilor, Nr. 9, Bl. 1.	0730985801	santaeszter01@gmail.com
4. Nagy Adél	VIII.	Köpec, Templom utca, 52	0756639823	ledareka05@gmail.com
5. Benedek Erika	TANÁR	Kisbacon, 11A	0751365626	benedekherika@gmail.com
Gaál Mózes Általános Iskola		Barót, Kossuth Lajos utca, 172.	0267377734	scoalagaalmozesh@gmail.com

KATEGÓRIA: I. Az én falum/városom/2. Az 5–8. osztályosok/ a) Néprajzi gyűjtés: Határ- és dűlőnevek, régi receptek, régi íratlan falutörvények, helyi népszokások stb.; Településünkről származó tárgyak székelyföldi múzeumokban; Ipartörténeti emlékek a falunkban/városunkban; Régi tárgyak a falunkban/városunkban; Névadási szokások településünkön. táplálkozás, iskola stb.

AZ ERDŐVIDÉKI NÉPSZOKÁSOKRÓL

Erdővidék északi részét a Baróti-hegység és az Olt völgye, nyugaton a Persányi-hegység és a Rika-hegység, észak-keleten a Dél-Hargita uralja. Ez a régió 1 várost és 22 falut foglal magába.

A farsangi multságok nagyon széles körben elterjedtek e vidéken, viszont kevés településen őrizték meg a hagyományos farsangi ünnepeket.

Erdőfűlében máig élő farsangi hagyomány a „**kecskézés**”, amelyet öt fiú mutat be - a **vőfély**, a **juhász**, a „**monyator**” (szolga), a **cigány** (zenész), a **kecske** -, ezzel járják végig házról-házra a falut.

A népszokás leírása:

Vőfély (mikor bekérezik a házba):

„Áldás és békesség szálljon e házra!
Békét s boldogságot a házigazdának,
Hogy mi járatban vagyunk, azt is elmondanám,
Ha kendtek szavam meghallgatnák.
Kecskemétről jöttünk, fáradt kecskénk lába
Hogyha beengedik, bátran kimondja, hogy
Kit szeret az asszony, s mi a férje titka.
Bebocsájtását három lábon várja,
S ha beengedik a táncot is eljárja.

Házigazda: Bejöhet a kecske!

A cigány zenél, általában szájharmonikán, s erre a kecske táncol.

Juhász: Fejd meg a kecskét, te szolga!

A szolga próbálkozik, de a kecske kirúgja a kezéből a csuprot.

Juhász: Te haszontalan szolga, a nyáron nem tanultál meg kecskét fejni?

Na, figyelj ide!

Botod döjtsd az oldalának,

A sapkád akaszd a szarvába,

S akkor tudja, hogy a gazdája,

S nem rúg.

Idd meg a tejet, mert te étlen halsz a te fejésedtől.

- Na, te kecske, hány szeretője van a gazdának?

A kecske egyet csattant a patájával.

Juhász: Hát az asszonynak?

A kecske sokat csattant.

Székelypöldi Kincskereső - interdiszciplináris készségfejlesztő műhelyek 2019-20 ERDŐVIDÉKI KUTATÓCSKÁK – GAÁL MÓZES ÁLTALÁNOS ISKOLA

Juhász: Na, akkor táncolj kecske! ”

A cigány zenél, erre a kecske táncol.

Ez után szokás a kecskéket megkínálni.

A kecske egy botra erősített faragott kecskefejből áll, alsó állkapcsa mozgatható. Egy fiú derékszögbe meghajolva fogja és ezért három lábú a kecske. Hátára csipkés abroszt terítenek. (1. a) és b) kép)

A farsang végeztével a **farsangtemetést** leginkább **Bölonben** érdemes megtekinteni. (2. a) és b) kép)

E régió lakói szerették a gond és félelem tárgyát nevetséges és békés üneppé tenni. Erre példa az **apácai kakaslövés** is. Amikor a tatár csapatok megszállták Apáca környékét, nem találták volna meg Apáca várát, ha egy kakas a kukorékolásával el nem árulja őket. Ennek emlékére manapság is megszervezik errefelé a hagyományos kakaslövést.

Erdővidéken manapság is vannak hagyományos **húsvéti szokások**. Ezek közül a legérdekesebb a húsvéthétfői **locsolkodás**.

A tiszta vizet csuporból, korsóból öntötték, legtöbbször az asszonyok és a leányok keze fejére. Bizalmas ismerősök és élénkebb vérmérsékletű fiatalok részéről azonban a csuromvízzel való öntözködés is szóba jöhetett.

Régen a locsolókat szentelt étellel kínálták, ami kosárba rakott bárányhús, sonka, szalonna, köményes pálinka volt.

Manapság a locsolóknak a rég bevált módszerekkel készítenek a lányok **festett tojást**. A hagymahéjba csomagolt tojást megfőzik, a forró víz hatására a tojánhéj átveszi a hagymahéj színét (3.kép). Aki szereti az akár a tojásra is írhat viasszal, amit a festés után leolvaszt róla (4.kép).

A locsolás rövid ideig tartott: reggel 9 óráig, a délelőtti szentmise vagy istentisztelet előtt lezajlott. Kilenc óra után már csak a szegényebb sorsú gyermekek házaltak. Ha már minden kínálmáció és az aprópénz is fogytán volt, a kaput nyitogató gyermekeknek azt kiáltotta a háziasszony: „Későre keltetek, beharangoztak!”

Efféle érdekes és játékos hagyományokkal köszöntötték és köszöntik Erdővidék szerte a tavaszt. Az alábbiak mellett természetesen minden évszakhoz és ünnepkörhöz kapcsolódik néhány népi szokás.

Erdővidék elhelyezkedése

Székelyföldi Kincskereső - interdiszciplináris készségfejlesztő műhelyek 2019-20
ERDŐVIDÉKI KUTATÓCSKÁK – GAÁL MÓZES ÁLTALÁNOS ISKOLA

1/b

2/a

Székelyföldi Kincskereső - interdiszciplináris készségfejlesztő műhelyek 2019-20
ERDŐVIDÉKI KUTATÓCSKÁK – GAÁL MÓZES ÁLTALÁNOS ISKOLA

2/b

Apáca várának maradványai

3.

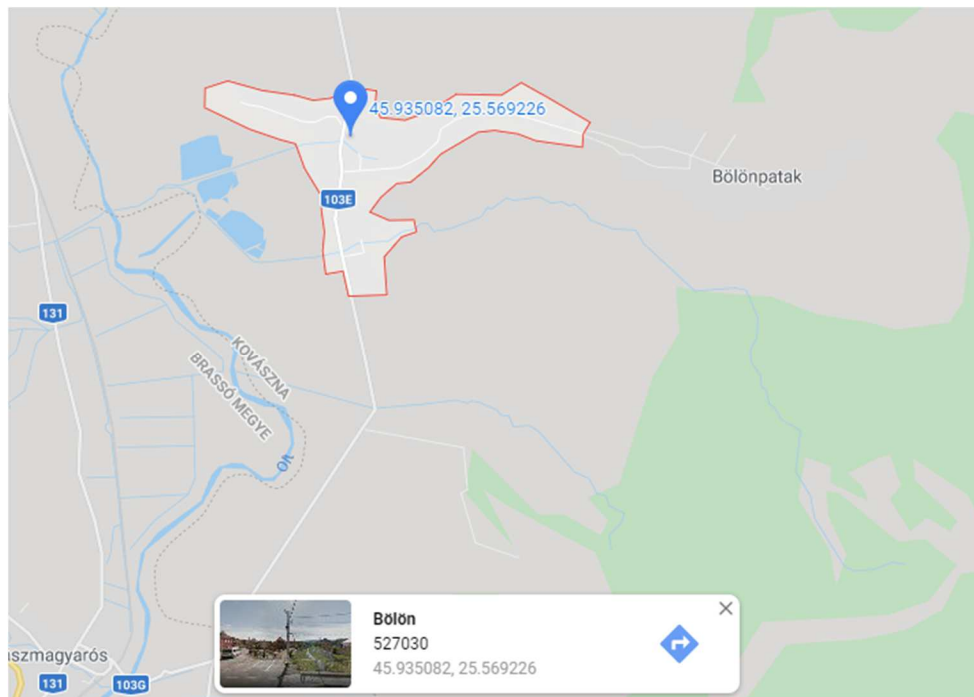

4.

Erdőfüle

Bölon

Munkanapló

A néphagyományok egyfajta örökséget képeznek. Örökséget, ami generációkon keresztül fennmaradt dalok, táncok, szólás-mondások, népi játékok formájában. Azért választottuk ezt a témát is, mivel ezek olyan jelenségek, amelyeknek egyrészt mi magunk is gyakorlói vagyunk, másrészt ezeket kutatva mi magunk is megismerkedhetünk mélyebben a vidékünkön ma is élő, ünnepi hagyományokkal, és másoknak is bemutatathatjuk az erdővidéki települések szokásait.

Ahogy Andrásfalvy Bertalan is írta: "A néphagyományban több ezer éves bölcsesség van és ez a jövő számára útmutatás."

Sok odafigyeléssel sikerült megtalálni Erdővidék majdnem összes máig fennmaradt népszokását. E hagyományokat a nagy-, dédszülők és idősebb ismerőseink segítségével gyűjtöttük össze. Mindenki tudott egy kis információval segíteni nekünk e téren, ezt szívesen fogadtuk. Nagy feladatot jelentett számunkra a fennmaradt néphagyományok közül kiválogatni azokat, amelyek szerepeljenek e pályázat 2000-3000 karakterében.

Messengeren tartva a kapcsolatot, (mert nem egy településről származunk) végül elhatároztuk, hogy Erdővidék népszokásai közül a legérdekesebbek: az erdőfülei, a bölöni farsangi- és a húsvéti népszokások, valamint az apácai kakaslövés. Ezeket másnap az iskolában órák után formáltuk szöveggé.

E pályázat során mi, a csapat tagjai megtanultuk, hogy mennyire fontos a népi hagyományt átörökíteni az utókornak.

FELADAT	IDŐ	TAPASZTALAT
A téma kiválasztása lehetséges témák közül/ megbeszélése	November: 2 óra	Hosszasan számba vettük a témákat, átbeszéltük, hogy hol mi lenne a teendő, ki mihez érez indítást. Két téma közül sehogy sem tudtunk választani, így maradt mind a kettő.
Az erdővidéki népszokások feltérképezése, tanulmányozása szakirodalomból, és erdővidéki idős emberekkel való beszélgetés során	November-február: 20 óra	Szakirodalmat kerestünk, olvastunk sokat a népszokásokról, leírást és elemzést. Ismerkedtünk a néprajzi kutatás módszereivel. Beszélgettünk sokat idős emberekkel, megkérdeztük, hogy hogyan zajlottak ezek a szokások az ő gyerekkorukban, hogyan változtak idővel. Kiderült, hogy szinte minden évszaknak, közösségi és családi ünnepnek megvoltak a maga hagyományos népszokásai.
A népszokások megbeszélése, bemutatása, csoportosítása	Március: 10 óra	Sorra vettük az egyházi ünnepekhez kapcsolódó szokásokat, a családi és közösségi szokásokat. Rengetegnek

Székelyföldi Kincskereső - interdiszciplináris készségfejlesztő műhelyek 2019-20
 ERDŐVIDÉKI KUTATÓCSKÁK – GAÁL MÓZES ÁLTALÁNOS ISKOLA

		bizonyult. Végül közösségi szokások leírása mellett döntöttünk.
A népszokások leírása Faladatok elosztása	Március: 15 óra	Szétszítottuk a feladatokat: farsang, húsvét és kakaslövés.
Tapasztalatok megbeszélése, a szöveg nyers változatának bemutatása	Április: 3 óra	Amikor leírtuk, kiderült, hogy ezek nagyon gazdag szokáskörök, hosszúak a leírások... Ismét faragni kellett a szövegen.
A szöveg lerövidítése	Április: 2 óra	Nehéz döntések során kiválasztottunk szövegrészeket, másokat kivágtunk.
Szövegvéglegesítés	Április: 2 óra	Együtt a virtuális térben véglegesítettük a leírások, napló szövegét.
Melléklet elkészítés	Április: 1 óra	Az utóbbi hetekben interneten tartjuk egymással kapcsolatot. Keresgéltünk képeket, beszélgettünk, küldözgettük a felmerülő ötletet összeállt a melléklet is.
Munkanapló vezetése	Folyamatosan/hébe-hóba...	Közös szövegalkotás.
A szövegek végleges szerkesztése, fedőlap elkészítése	Április: 5 óra.	Fedőlapot készítettünk, összecsomagoltuk a pályázati anyagot.

